

paa, er Dygtighed, Interesse og Forstaaelse; naar de er til Stede, vil vedkommende Landmands Brugsdyr lidt efter lidt blive bedre. Og det gælder baade smaa og store Landmænd.

Det tredje Samraad, der er rejst af det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds, har drejet sig om Anvendelsen af de udgivne Tegninger til Husmandsboliger, og det har jeg fuldt ud kunnet billige. Vi ved, at der har været nedsat et Udvalg til at overveje Spørgsmaalet om Opførelse af praktiske og stilfulde Bygninger paa Landet, særlig naar der oprettes Statshusmandsbrug. Udvalget blev, saa vidt jeg husker, nedsat i 1907, og Resultatet af dets Arbejde foreligger nu i et større Hæfte, der indeholder mange smukke og praktiske Tegninger med forklarende Tekst angaaende Opførelse af Husmandsboliger. Det var selvfølgelig ogsaa heldigt, om saadanne Bygninger blev opførte smukt og i Stil, men jeg er noget bange for, at Bygninger, der opføres efter disse Tegninger, vil blive vel kostbare; der er sjælden saa mange Penge til Raadighed, som en saadan Bygning vil koste. De Bygninger, der er tegnede i det omtalte Hæfte, anslaaes til at koste mellem 3,000 og 4,000 Kr., og enkelte naar op til 4,000 Kr. Jeg har en Følelse af, at ofte raader man ikke over en saa stor Sum, og man maa jo bygge efter den Sum, man har til Raadighed. Men Tanken er smuk og god, og jeg vil gerne støtte den.

Det næste Punkt, jeg vil tillade mig at omtale, er Ændringsforslaget Nr. 50, Betænkningens Nr. 57, hvorved de socialdemokratiske Medlemmer af Udvalget foreslaar at indsætte en Bevilling paa 200,000 Kr. til rentebærende Driftslaan til Husmænd som første Del af en femaarig Bevilling. Jeg kan ikke, i det mindste ikke i dette Øjeblik, saa længe Sagen ligger saa lidt opklaret, tilraade at stemme derfor. Jeg har med Interesse hørt det Forsvar, det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds førte for Ændringsforslaget, og anerkender fuldt ud hans varme Interesse for Husmandsstanden og de smaa i Samfundet. Jeg vil ogsaa gerne være med til at gøre noget for at hjælpe og højne vor Husmandsstand, men jeg tror ikke, at den Vej, der her anvises, fører til Maalet. Jeg indrømmer gerne, at hvad det ofte skorter paa, særlig for Begyndere, er Driftslaan, men Adgangen til Laan i vore Dage er ikke vanskelig, den kan endogsaa kaldes let. Ganske vist er det, som det ærede Medlem ogsaa anførte, ikke rart at skulle

have Kaution, og desuden er Kautionslaan ret kostbare, saa det selvfølgelig var heldigt at faa Forholdet ordnet paa en anden Maade. Men selv om Adgangen til Laan ikke er vanskelig, var det dog meget ønskeligt, om der kunde gøres noget, hvorved det blev muligt at faa saadanne smaa Driftslaan paa bedre, billigere og rimeligere Vilkaar. Dersom Ændringsforslaget vedtages i Aar, kan det drage Følger efter sig, som vi i dette Øjeblik ikke kan overse. For det første tror jeg, at de 200,000 Kr. ikke paa langt nær vilde strække til, og for det andet har vi jo det store Spørgsmaal om Sikkerheden. Hvem vil garantere eller yde Sikkerhed for Laanene? Vil Kommunerne garantere, eller vil Husmandsforeningerne garantere? Jeg forstod det ærede Medlem saaledes, at han mente, at det var muligt, at Husmandsforeningerne vilde garantere i det mindste for Halvdelen. Det er et af de Spørgsmaal, som vi ikke kan skyde til Side. Vi maa have Klarhed over dette Spørgsmaal, men i Øjeblikket staar vi blanke overfor det. Som Følge heraf vil jeg ikke tilraade i dette Øjeblik at stemme for Ændringsforslaget. Men jeg vil endnu en Gang tilføje, at jeg gerne vil være med til i dette, som jeg indrømmer store og vigtige Spørgsmaal, at gøre noget, som kunde komme de smaa Landbrug til gode. Lad mig tilføje, at jeg tror ikke, det er umuligt. Jeg tror, at der findes en Maade, hvorpaa Sagen kan løses; men jeg finder ingen Anledning til at komme ind paa det i dette Øjeblik. (K. M. Klausen: Lad os høre det.) Ja, jeg har faaet den Tanke, at man i de landøkonomiske Forskudsforeninger havde en Vej, som man kunde komme frem ad. Det ærede Medlem kan nok huske, at vi for adskillige Aar siden havde et Lovforslag derom. Det er ikke første Gang, Spørgsmaalet om billige Driftslaan til Husmænd er taget op; det blev taget op allerede i den Kommission, der var nedsat om Erhvervelse af Jordlodder til Landarbejdere. Saa vidt jeg husker, fremsatte denne Kommission dog ikke noget selvstændigt Forslag, men senere, jeg tror i 1897, fremsatte den daværende Landbrugsminister et Forslag om Oprettelse af landøkonomiske Forskudsforeninger. Dette førte til en Lov af 1898, som virkede godt og fuldt tilfredsstillende i 10 Aar, og den var sikkert en vældig Løftestang for mange smaa Landmænd til at faa det Driftslaan, de netop havde Brug for, paa billige Betingelser. Disse Forskudsforeninger fik Laan af Statskassen til